

**ОДЕСЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ**

НАКАЗ

«15» березня 2017 року

Одеса

№ 100/ОД

Про організацію виконання наказу
Міністерства освіти і науки України
від 19.08.2016 № 1006 «Про проведення
Всеукраїнських учнівських олімпіад і
турнірів з навчальних предметів
у 2016/2017 навчальному році»

На виконання наказу Міністерства освіти і науки України від 19.08.2016 № 1006 «Про проведення Всеукраїнських учнівських олімпіад і турнірів з навчальних предметів у 2016/2017 навчальному році» (далі Турнір), відповідно до Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси – захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22 вересня 2011р. № 1099, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 17 листопада 2011 р. за №1318/20056 (зі змінами), та з метою поширення і підтримки історичної освіти в Одеській області

НАКАЗУЮ:

1. Провести 30 березня 2017 року обласний етап XIX Всеукраїнського турніру юних істориків для учнів старших класів усіх типів загальноосвітніх навчальних закладів області на базі Одеського юридичного ліцею Одеської міської ради.

2. Затвердити склад оргкомітету та журі обласного турніру юних істориків (додаток 1, 2).
3. Турнір юних істориків провести згідно з вимогами Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22 вересня 2011 року №1009 та зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 17 листопада 2011 року за №1318/20056 та за завданнями XIX Всеукраїнського турніру юних істориків.
4. Одеському обласному інституту удосконалення вчителів (Кавалеров В.А):
  - 4.1. здійснити відповідну організаційну роботу та підготувати необхідну документацію для проведення обласного турніру.
5. Департаменту освіти та науки Одеської міської ради, відділам (управлінням) освіти районних державних адміністрацій, виконавчих комітетів міських рад міст обласного значення, об'єднаних територіальних громад:
  - 5.1. сприяти участі команд юних істориків в обласному турнірі.
6. Відповідальність за життя і безпеку учнів під час турніру та у дорозі покласти на керівників команд та провести інструктаж з Правил техніки безпеки з реєстрацією у журналі встановленого зразка під підпис кожного учня.
7. Витрати на проведення турніру здійснити за рахунок коштів, не заборонених законодавством України.
8. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Директор департаменту

Ю.С. Семенюк

ДОДАТОК 1

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Департаменту освіти і науки
облдержадміністрації

від «15» березня 2017 року №100/ОД

Склад оргкомітету
обласного турніру юних істориків

- Кавалеров Володимир
Анатолійович - голова оргкомітету, директор Одеського обласного інституту удосконалення вчителів, кандидат педагогічних наук
- Богатий Юрій
Валентинович - заступник голови оргкомітету, заступник директора Одеського обласного інституту удосконалення вчителів
- Шиян Олександр
Васильович - директор Одеського юридичного ліцею Одеської міської ради Одеської області
- Котенко Олена
Миколаївна - завідувачка науково-методичною лабораторією історичної, правової та громадянської освіти Одеського обласного інституту удосконалення вчителів

Начальник відділу загальної, середньої
і позашкільної освіти

О.І. Прокопенко

ДОДАТОК 2

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ Департаменту освіти і науки
облдержадміністрації

від «15» березня 2017 року №100/ОД

Склад журі обласного турніру юних істориків

- Левчишена Оксана Михайлівна - голова журі, завідувачка кафедри суспільно-гуманітарної освіти, кандидат історичних наук
- Поспелов Андрій Сергійович - заступник голови журі, доцент ОНУ ім.І.І. Мечникова, кандидат історичних наук (за згодою)
- Войтович Ірина Олександрівна - учитель Одеського юридичного ліцею Одеської міської ради Одеської області
- Герєга Олександр Григорович - учитель Одеського юридичного ліцею Одеської міської ради Одеської області
- Гузик Надія Валентинівна - учитель комунального закладу «Южненська Авторська М.П.гузика експериментальна спеціалізована загальноосвітня школа – комплекс I-III ступенів» Южненської міської ради Одеської області
- Гулянович Ігор Миколайович - учитель Одеської гімназії №9 Одеської міської ради Одеської області
- Круглова Ганна Іванівна - учитель Одеської загальноосвітньої школи №122 I-III ступенів Одеської міської ради Одеської області
- Марченко Олена Миколаївна - учитель Одеського навчально-виховного комплексу №84 «Спеціалізована школа I-III ступенів з поглибленим вивченням іноземних мов – загальноосвітня школа I-III ступенів» Одеської міської ради Одеської області

- Настечин Сергій Дмитрович - учитель навчально-виховного комплексу «Балтська загальноосвітня школа I-III ступенів №2-гімназія» Балтської міської ради Одеської області
- Очеретяна Валентина Іванівна - учитель Яськівської загальноосвітньої школи I-III ступенів Біляївського району Одеської області
- Саєнко Євгенія Василівна - методист міського методичного кабінету відділу освіти Чорноморської міської ради Одеської області
- Шевчук Маргарита Петрівна - учитель загальноосвітньої школи I-III ступенів №6 Чорноморської міської ради Одеської області

Начальник відділу загальної, середньої
і позашкільної освіти

О.І. Прокопенко

Правила проведення Всеукраїнського турніру юних істориків

I. Загальні положення

1.1. Ці Правила встановлюють порядок організації та проведення Всеукраїнського турніру юних істориків (далі – турнір).

1.2. Турнір є учнівським інтелектуальним змаганням, що проводиться серед команд учнів загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладів.

Основним завданням турніру є популяризація історичних знань серед учнівської молоді, її виховання в дусі загальнолюдських демократичних цінностей; створення умов для реалізації та розвитку науково-дослідницьких, творчих здібностей школярів, прищеплення їм навичок роботи в колективі, вміння формувати та відстоювати власну думку; залучення професорсько-викладацького складу, аспірантів, студентів вищих навчальних закладів до роботи із обдарованою молоддю.

1.3. Турнір проводиться відповідно до Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади, турніри, конкурси з навчальних предметів, конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт, олімпіади зі спеціальних дисциплін та конкурси фахової майстерності, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 22 вересня 2011 р. № 1099, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 17 листопада 2011 р. за № 1318/20056 (зі змінами) (далі – Положення) та цих Правил.

У разі неврегульованості певних питань, пов'язаних із організацією турніру, Положенням та цими Правилами, рішення з таких питань приймаються організаційним комітетом відповідного етапу турніру.

1.4. Керівником турніру є Міністерство освіти і науки України. Безпосередня організація фінального етапу турніру покладається на органи управління освітою, що визначаються кожного року наказом Міністерства освіти і науки України.

II. Проведення турніру

2.1. Турнір проводиться у 2 етапи:

I етап – районний (міський) та/або обласний (за необхідності);

II етап – фінальний.

2.2. I етап турніру

I етап турніру може проводитися у березні кожного року в порядку, що встановлюється управліннями освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій.

I етап турніру може передбачати проведення районних (міських) турнірів юних істориків як відбіркових або фінальних турів I етапу, а у разі проведення районних (міських) етапів як відбіркових турів – також обласного турніру юних істориків як фінального туру I етапу.

2.3. II етап турніру

2.3.1. II етап турніру проводиться кожного навчального року у строки, що встановлюються Міністерством освіти і науки України.

2.3.2. Персональний склад оргкомітету та журі II етапу турніру затверджується Міністерством освіти і науки України.

III. Завдання турніру

3.1. Завдання турніру розробляються щорічно Міністерством освіти і науки України спільно із науковими, науково-дослідними установами, вищими навчальними закладами, окремим фахівцями у відповідній галузі знань.

3.2. Завданнями турніру є проблемні (дискусійні) питання теоретичного та теоретико-прикладного спрямування, що не мають однозначного вирішення у сучасній вітчизняній та міжнародній історичній науці та практиці, передбачають можливість декількох підходів до їх розв'язання і мають наукову та суспільну актуальність.

3.3. Міністерство освіти і науки України до 15 лютого поточного року надсилає управлінням освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій розроблені завдання, та водночас оприлюднює їх на своєму офіційному веб-сайті.

3.4. Завдання, розроблені Міністерством освіти і науки України, використовуються на I та II етапах турніру. За спільним рішенням оргкомітету та журі I етапу турніру замість завдань, розроблених Міністерством освіти і науки України, можуть використовуватися завдання, розроблені інститутами післядипломної педагогічної освіти.

3.5. Завдання фінального раунду II етапу турніру можуть повідомлятися заздалегідь, або оголошуватися безпосередньо перед цим раундом, але не пізніше, ніж перед початком півфінальних боїв II етапу турніру.

IV. Учасники учнівських турнірів

4.1. В турнірі беруть участь команди, що формуються із учнів 8-11 класів загальноосвітніх навчальних закладів, а також відповідних курсів професійно-технічних навчальних закладів.

До складу команди входять від 3 до 5 учасників. Команду очолює капітан, який є офіційним представником команди під час змагань.

Учень може входити до складу лише однієї команди, яка бере участь у відповідному етапі турніру.

4.2. Порядок формування команд, що братимуть участь у I етапі турніру, встановлюються місцевими органами управління освітою.

4.3. У II етапі турніру беруть участь команди навчальних закладів та збірні команди адміністративно-територіальних одиниць (міст, районів, районів у містах, областей тощо). Кількість команд, що можуть брати участь у II етапі турніру від однієї адміністративно-територіальної одиниці, не обмежується.

Під час формування збірних команд ураховуються результати I етапу турніру, якщо він проводився.

Формування та надсилання заявок на участь у II етапі турніру здійснюють:

навчальні заклади – щодо команд навчальних закладів;
місцеві органи управління освітою – щодо збірних команд адміністративно-територіальних одиниць.

4.4. Команду супроводжує керівник, який призначається з числа педагогічних працівників навчальних закладів, та на якого на час проведення турніру покладається відповідальність за збереження життя та здоров'я членів команди.

4.5. Перед початком турніру кожній команді видається турнірний листок за встановленою формою (додаток 1), в якому фіксуються відомості, пов'язані із участю команди у турнірі.

V. Організація проведення турніру

5.1. Турнір складається із боїв – форм командного змагання, що передбачають почергові виступи учасників команд в ролях, визначених цими Правилами.

5.2. В рамках турніру проводяться:
презентація команд (за необхідності);
чотири відбіркових бої;
півфінальні бої;
фінальний бій.

5.3. Турнір може включати презентацію команд. У разі проведення презентації команд вона оцінюється в порядку, встановленому цими Правилами.

Про включення до програми турніру презентації команд повідомляється не пізніше як за місяць до його початку.

5.4. Для проведення відбіркових боїв проводиться жеребкування команд, за наслідками якого кожній команді присвоюється порядковий номер. У відбіркових боях команди беруть участь у групах, склад яких визначається відповідно до Схеми розподілу команд за групами у відбіркових боях (додаток 2).

5.5. За наслідками відбіркових боїв визначаються команди, які братимуть участь у півфінальних боях.

До участі у півфінальному бою допускається не більше половини від загальної кількості команд, але не менше 6 команд.

Кількість команд у півфінальному бою може бути збільшена понад встановлену абзацом другим цього пункту кількість за спільним рішенням Жюрі та Оргкомітету турніру.

Для проведення півфінальних боїв проводиться повторне жеребкування команд, що були допущені до півфіналу. За наслідками жеребкування кожній команді присвоюється порядковий номер для участі у півфіналі. У півфінальних боях команди беруть участь у групах, склад яких визначається відповідно до Схеми розподілу команд за групами у півфінальних боях (додаток 3).

5.6. У фінальному бою беруть відповідно до рішення журі участь 3 або 4 команди, що мають найбільшу кількість балів за наслідками півфінальних боїв.

Кількість команд у фінальному бою може бути збільшена понад встановлену абзацом першим цього пункту кількість за спільним рішенням Журі та Оргкомітету турніру.

VI. Правила проведення бою

6.1. Бій є формою командного змагання, в якому беруть участь 3 або 4 команди, що змагаються у групах, сформованих відповідно до цих Правил.

6.2. У кожному бою команди по чергово виступають в ролях Доповідача, Опонента, Рецензента (у разі проведення трикомандного бою), або у ролях Доповідача, Опонента, Рецензента та Спостерігача (у разі проведення чотирикомандного бою).

Кожен бій складається із трьох чи чотирьох дій, відповідно до кількості команд, що беруть в ньому участь.

6.3. Перед початком бою проводиться жеребкування для визначення ролей команд у I дії бою.

6.4. У кожному бою команди виступають в таких ролях:

6.4.1. у разі проведення трикомандного бою:

Команда	Дія		
	1	2	3
1	Д	Р	О
2	О	Д	Р
3	Р	О	Д

6.4.2. у разі проведення чотирикомандного бою:

Команда	Дія			
	1	2	3	4
1	Д	С	Р	О
2	О	Д	С	Р
3	Р	О	Д	С
4	С	Р	О	Д

Примітка. У таблицях ролі команд скорочено позначені: Д – Доповідач, О – Опонент, Р – Рецензент, С – Спостерігач.

6.5. Виступи команд

6.5.1. Представник команди Доповідача у своїй доповіді висвітлює розв'язання поставленої проблеми (задачі), спираючись на наукові джерела, аналізуючи наявні в історичній науці позиції з порушеного питання, та пропонуючи й аргументуючи власне бачення його вирішення. У доповіді можуть міститися посилання, висловлюватися критичні зауваження та пропозиції, аналізуватися висновки наукового та експертного середовища щодо них, рекомендації міждержавних та неурядових міжнародних організацій, міжнародний досвід з відповідного питання. Доповідач є вільним у виборі структури доповіді та використовуваних для її складання джерел.

6.5.2. Представник команди Опонента висловлює критичні зауваження до доповіді Доповідача, вказує на позитивні та негативні риси доповіді, допущені помилки. Під час опонування у півфінальних та фінальному боях команда Опонента має право, у разі незгоди із розв'язанням проблеми, запропонованим Доповідачем, викласти власне бачення цього питання.

6.5.3. Представник команди Рецензента стисло оцінює виступи Доповідача та Опонента, підсумовуючи викладені ними аргументи, узагальнюючи загальне розуміння учасниками шляхів вирішення наявних проблем в обговорюваній темі.

6.5.4. Представники команди Спостерігача висловлюють власне ставлення щодо виступів інших команд-учасників бою у даній дії.

6.6. Під час виступів команд Доповідача та Опонента допускається співдоповідь (співопонування). Про наявність співвиступаючого заявляється перед початком виступу. Після закінчення співдоповіді (співопонування) основний промовець має право продовжити виступ в межах часу, що залишився невикористаним.

6.7. Під час одного бою кожен член команди може виступати не більше одного разу. Виступами вважаються участь у бою в якості доповідача (співдоповідача), опонента (співопонента) та рецензента.

6.8. Регламент бою

Кожна дія бою проводиться за наступним регламентом:

6.8.1. Опонент пропонує Доповідачу задачу для доповіді – до 1 хв.

6.8.2. Доповідач приймає чи відхиляє виклик – до 1 хв.

6.8.3. Підготовка Доповідача до доповіді – до 3 хв.

6.8.4. Доповідь – до 7 хв.

6.8.5. Уточнювальні запитання Опонента до Доповідача і відповіді на них – до 2 хв.

6.8.6. Підготовка до опонування – до 3 хв.

6.8.7. Опонування – до 5 хв.

6.8.8. Уточнювальні запитання Рецензента Доповідачу та Опоненту, відповіді Доповідача та Опонента – до 2 хв.

6.8.9. Підготовка до рецензування – до 3 хв.

6.8.10. Рецензування – до 3 хв.

6.8.11. Загальна полеміка за участі Доповідача, Опонента, Рецензента – до 7 хв.

6.8.12. Заключне слово Доповідача, Опонента, Рецензента, Спостерігача – до 30 с. на виступ кожній команді.

6.8.13. Запитання журі командам – до 5 хв.

6.8.14. Виставлення оцінок – до 1 хв.

6.8.15. Коментарі журі – до 5 хв.

6.9. Виклик команд для доповіді. Тактичні та «вічні» відмови

6.9.1. На відбіркових, півфінальному боях команда Опонента має право викликати Доповідача для доповіді з будь-якого питання, включеного до завдань турніру, крім питань, які:

вже доповідалися командою Доповідача упродовж попередніх відбіркових раундів;

вже використовувалися командою Опонента для виклику упродовж попередніх відбіркових раундів;
була в порядку, встановленому цими Правилами, оголошена командою Доповідача як «вічна» відмова.

6.9.2. До початку бою ведучий з'ясовує та повідомляє, які питання в попередніх боях доповідалися командами як Доповідачами, та пропонувалися командами як Опонентами для доповіді. За необхідності ці відомості встановлюються відповідальним секретарем журі на підставі протоколів оцінювання боїв.

6.9.3. Кожна команда має право до початку першого відбіркового бою заявити одну «вічну» відмову. Питання, заявлене командою як «вічна» відмова, не доповідається нею у відбіркових і півфінальних боях. Відомості про «вічну» відмову фіксуються у турнірному аркуші команди і посвідчуються підписом відповідального секретаря журі.

6.9.4. Упродовж усіх відбіркових боїв кожна команда має право заявити сукупно не більше двох тактичних відмов. Тактична відмова заявляється упродовж однієї хвилини після виклику командою Опонента капітаном команди. У такому разі команді Опонента надається додаткова хвилина для обрання нової теми для виклику.

У півфінальному бою команда має право заявити одну тактичну відмову. У фінальному бою тактичні відмови не допускаються.

Відмови понад визначену кількість тягнуть за собою застосування штрафного коефіцієнту, величина якого визначається цими Правилами.

6.10. Під час бою члени команд не мають права користуватися довідниками, словниками, таблицями, посібниками, підручниками, монографіями, інші письмовими або друківаними матеріалами, обчислювальними пристроями та електронними засобами зчитування, збереження, пошуку, передачі та відтворення інформації (мобільні телефони, смартфони, планшетні комп'ютери тощо), а так само самостійно виконаними записами, нотатками (якщо тільки такі записи не виконуються безпосередньо під час бою).

Членам команд забороняється під час бою проводити будь-які консультації із особами, що не є членами команд, в тому числі керівником команди.

6.11. Уточнювальні запитання. Полеміка

6.11.1. Уточнювальні запитання (підпункти 6.8.5, 6.8.8 пункту 6.8 цих Правил) можуть стосуватися лише незрозумілих або недостатньо висвітлених у виступі питань. Уточнювальні запитання може ставити будь-який учасник відповідної команди. На такі питання відповідає будь-хто з членів команди, до якої вони адресовані.

У разі, якщо поставлене питання є дискусійним, воно виносяться на загальну полеміку.

6.11.2. Команда має право брати участь у полеміці шляхом винесення на обговорення окремих питань, що залишилися невисвітленими у виступах команд.

6.12. Ведучий бою

6.12.1. Ведучий бою визначається за рішенням журі з числа членів оргкомітету, журі турніру, керівників команд. Керівник певної команди не може бути ведучим у бою, в якому бере участь ця команда.

У разі призначення ведучого бою з числа членів журі він не бере участі в оцінюванні даного бою.

6.12.2. Ведучий бою:

6.12.2.1. веде бій, стежить за дотриманням його регламенту.

6.12.2.2. представляє команди і членів журі, оголошує умови проведення бою

6.12.2.3. проводить жеребкування команд для визначення їх ролей у першій дії бою.

6.12.2.4. фіксує номери завдань, які не можуть пропонуватися командою Оponenta, вже доповідалися командою Доповідача, або були оголошені командами як «вічні» відмови, кількість тактичних відмов, заявлених командами в попередніх раундах, вносить відповідні відомості до турнірних аркушів команд, посвідчуючи їх своїм підписом;

6.12.2.5. наглядає за дотриманням командами культури ведення дискусії, не допускає консультації команд із сторонніми особами під час бою.

6.12.2.6. надає слово учасникам команд, членам журі.

6.12.2.7. оголошує виставлені оцінки.

6.12.3. Ведучий бою має право:

6.12.3.1. зупиняти виступ учасника, що порушує регламент бою.

6.12.3.2. знімати питання, що повторюються або не стосуються обговорюваного питання.

6.12.3.3. за погодженням з журі збільшувати час, відведений для виступів Доповідача чи Оponenta, але не більше, ніж на 2 хвилини.

6.12.3.4. видаляти окремих осіб, що не беруть участь у бою, із приміщення, в якому він проходить, якщо такі особи своєю поведінкою заважають проведенню бою, роботі журі.

6.12.3.5. у разі виникнення спірних питань за погодженням із членами журі зупинити бій із одночасним запрошенням експерта-консультанта для їх вирішення.

6.12.3.6. на прохання членів журі чи учасників оголошувати перерви між діями.

6.12.3.7. надавати після завершення бою слово особам, що не брали в ньому участь, зокрема керівникам команд.

6.12.4. Ведучий бою не має права:

6.12.4.1. порушувати ці Правила та регламент проведення бою.

6.12.4.2. зупиняти виступи учасників, крім випадків, передбачених цими Правилами.

6.12.4.3. коментувати, оцінювати виступи учасників, висловлювати свою думку щодо оцінок журі.

6.12.4.4. ставити командам питання за змістом їхніх доповідей.

6.12.4.5. надавати відповіді на запитання, що не стосуються проведення бою.

6.13. Бої проводяться гласно і відкрито. На бою можуть бути присутніми всі охочі.

Під час бою дозволяється здійснювати його аудіозапис. Фото- і відеозапис бою допускається лише за згодою членів журі та учасників.

VII. Оцінювання виступів

7.1. Оцінювання виступів під час боїв здійснюють члени журі, які визначаються для кожної групи перед початком бою шляхом жеребкування.

7.2. Кожен член журі, призначений для оцінювання відповідного бою, заносить у відомість оцінювання бою (додатки 4-А, 4-Б) виставлені ним оцінки кожній команді за її виступ у кожній дії бою.

7.3. Виступи команд під час бою оцінюються цілою кількістю балів у межах:

7.3.1. для Доповідача – від 1 до 12 балів.

Під час оцінювання виступу Доповідача до уваги береться логічність, чіткість та послідовність викладу матеріалу; обсяг використаних джерел і глибина їх опрацювання та критичного осмислення; оригінальність висунутих ідей та пропозицій.

7.3.2. для Опонента – від 1 до 9 балів.

Під час оцінювання виступу Опонента до уваги береться якість проведеного критичного аналізу виступу Доповідача; об'єктивність у висвітленні позитивних та негативних сторін доповіді; вагомість і доцільність контраргументів (за їх наявності);

7.3.3. для Рецензента – від 1 до 6 балів.

Під час оцінювання виступу Рецензента до уваги береться загальна обізнаність членів команди із обговорюваним питанням; об'єктивність оцінки виступів Доповідача та Опонента, наявність у рецензії посилань на їхні позиції і їх зваженої оцінки; вміння узагальнювати висловлені попередніми промовцями позиції.

7.3.4. Під час оцінювання виступів всіх команд до уваги береться наявність власної думки та вміння її обґрунтовувати і відстоювати; дотримання у виступах та під час полеміки культури мовлення, правил ведення наукової дискусії; змістовність поставлених питань та вичерпність відповідей на них; відсутність у виступах юридичних помилок; дотримання часового регламенту та правил проведення бою.

7.4. Оцінка команди за виступ у певній ролі (як Доповідача, Опонента чи Рецензента) визначається як середнє арифметичне усіх оцінок, виставлених членами журі цій команді за виступ у відповідній ролі. Середнє арифметичне обраховується з точністю до сотих.

7.5. Оцінка команди за бій визначається як сума балів за виступ у всіх ролях, підрахованих відповідно до пункту 7.4 цих Правил.

7.6. За оголошення відмов від доповіді понад визначену цими Правилами кількість можливих тактичних відмов до команди застосовується санкція у вигляді штрафного коефіцієнту.

У разі заявлення командою після використання в поточному та/або попередніх боях права на дві тактичні відмови наступної відмови, до її

оцінки за виступ в ролі Доповідача в бою, в якому була заявлена наступна відмова, застосовується штрафний коефіцієнт 0,8. У разі заявлення в цьому ж бою другої та дальших тактичних відмов, за кожну таку відмову застосований штрафний коефіцієнт зменшується на 0,2. Штрафний коефіцієнт застосовується також і в наступних боях після бою, в якому його було застосовано вперше.

7.7. Результати бою на підставі відомостей оцінювання бою, заносяться до зведеного протоколу оцінювання бою (додатки 5-А – 5-Г), який підписується членами журі, що здійснювали оцінку бою.

7.8. Після завершення бою оргкомітет забезпечує оприлюднення для загального ознайомлення його результатів.

7.9. У разі проведення презентації команд вона оцінюється 10 балами. Бали за презентацію виставляються членами журі спільно за наслідками обговорення.

Бали за презентацію додаються до суми балів, отриманої командами за наслідками відбіркових боїв.

VIII. Командна першість. Номінації

8.1. Переможці турніру визначаються в командній першості.

8.2. Дипломами III ступеня нагороджуються команди, які брали участь у півфінальних боях та не вийшли у фінал.

8.3. Команда, яка отримали найбільшу кількість балів за наслідками фінального бою, нагороджується дипломом I ступеня. Решта команд, що брали участь у фіналі, нагороджуються дипломами II ступеня.

8.5. Оргкомітет та журі за їх спільним рішенням можуть засновувати та присуджувати номінації для команд та окремих учасників, та нагороджувати їх відповідними дипломами. Порядок присудження цих номінацій визначається спільним рішенням оргкомітету та журі.

IX. Оргкомітет та журі, експерт-консультант, інші органи учнівських турнірів

9.1. Для проведення учнівських турнірів наказами відповідних органів управління освітою створюються оргкомітет та журі турніру, може призначатися експерт-консультант.

9.2. Оргкомітет учнівського турніру формується відповідно до вимог пунктів 6.1–6.3 Положення, та здійснює повноваження, передбачені підпунктами 6.5.1, 6.5.2, 6.5.4, 6.5.5, 6.5.7–6.5.11 пункту 6.5 Положення і цими Правилами.

9.3. Журі учнівського турніру формується відповідно до вимог пункту 7.1 Положення, та здійснює повноваження, передбачені підпунктами 7.3.2–7.3.5 пункту 7.3 Положення і цими Правилами.

9.4. Для оцінювання відбіркових, півфінального боїв члени журі його члени розподіляються за групами у кількості не менше 3 осіб на одну групу. Розподіл здійснюється перед кожним боєм шляхом жеребкування, яке проводиться відкрито.

В оцінюванні фінального бою беруть участь члени журі, кількість та персональний склад яких визначається на засіданні журі.

Зміна складу журі у групах під час бою не допускається.

9.5. Експерт-консультант учнівського турніру здійснює повноваження, передбачені пунктом 7.4 Положення та цими Правилами.

Експерт-консультант має право бути присутнім під час проведення боїв, однак не бере участі в оцінюванні виступів учасників.

9.6. Для забезпечення належного проведення турніру оргкомітетом можуть створюватися робочі органи, зокрема, лічильна комісія, комісія, що здійснює реєстрацію учасників тощо. Функції та порядок роботи таких органів визначаються рішенням оргкомітету.

Х. Порядок вирішення спірних питань під час проведення турніру

10.1. Під час проведення учнівських турнірів порядок вирішення спірних питань, встановлений розділом IV Положення, не застосовується.

10.2. У разі виникнення в учасників спірних питань щодо оцінювання виступів, дій журі, ведучого бою, інших учасників, підрахунку балів чи інших порушень Положення або цих Правил, капітан команди має право упродовж двох годин з моменту виявлення порушення, або з моменту закінчення бою, якщо порушення було вчинене під час бою, але не пізніше як до початку наступного бою звернутися до оргкомітету із відповідною письмовою апеляційною заявою.

Подання апеляційних заяв іншими особами, крім капітанів команд, не допускається.

10.3. Оргкомітет спільно з журі та експертом-консультантом турніру невідкладно після отримання апеляційної заяви вживає заходів щодо перевірки достовірності викладених в ній обставин.

10.4. За наслідками проведеного дослідження на спільному засіданні оргкомітету та журі за участі апелянта та інших зацікавлених осіб розглядається питання щодо задоволення апеляційної заяви чи відмови у її задоволенні.

10.5. У разі задоволення апеляційної заяви оргкомітет та журі мають право:

10.5.1. провести повторний підрахунок балів і встановити результати участі команди у бої за його наслідками;

10.5.2. анулювати результат бою та провести повторний бій між тими ж командами за участі інших членів журі та ведучого;

10.5.3. встановити факт порушення командою вимог цих Правил і оголосити їй попередження;

10.5.4. у разі грубого порушення цих Правил прийняти рішення про анулювання балів команди за певний бій, чи дискваліфікації команди (позбавлення її права участі у турнірі із анулюванням всіх балів);

10.5.5. у разі порушення вимог цим Правил окремим учасниками звернутися до відповідних органів управління освіти для відповідного реагування.

10.6. Спільне рішення оргкомітету та журі викладається в протоколі його засідання, який надається для ознайомлення апелянтові та іншим зацікавленим особам.

10.7. У разі незгоди учасника із результатами турніру, він має право оскаржити їх до суду в порядку, встановленому чинним законодавством України.

Питання XIX Всеукраїнського турніру юних істориків

1. Святополк «окаянний» чи «охаяний»? - проблема інтерпретації джерел історії Русі.
2. Великий шовковий шлях: транснаціональний торговельний шлях чи артерія міжкультурного проникнення?
3. Похід королевича Владислава Ваза на Москву: спроба польських магнатів встановити контроль над Московським царством чи відстоювання законних прав на московський стіл?
4. Мелетій Смотрицький: європейський просвітник чи український церковний діяч XVII ст.?
5. Павло Полуботок: жертва бюрократичних інтриг чи заручник власних принципів?
6. Вибори до Законодавчої комісії 1767-1768 рр. в Україні: прояв ілюзорної демократії чи завуальована спроба розколу українського суспільства?
7. Микола Костомаров: російський історик чи перший класик української історичної науки?
8. Балкани на початку XX ст.: «Цусіма» європейської дипломатії чи провісник появи національних держав в регіоні?
9. Події лютого 1917 року в Росії: народна революція чи змова політичних еліт?
10. Політика Української Центральної Ради у 1917-1918 рр.: спроба збудувати націонал-демократичну чи соціалістичну державу?
11. «Великий терор» 1937-38 рр.: інструмент регулювання соціальних процесів в СРСР чи засіб досягнення одноосібної влади Й. Сталіним?
12. «Операція Вісла»: вияв державної політики чи акт національної помсти?
13. Європейська Економічна Спільнота (ЄЕС-ЄС): економічний, політичний чи ціннісно-цивілізаційний проект?
14. Шестиденна війна 1967 року: агресія чи превентивна дія?
15. Таліби: новий етнос чи радикальний рух релігійного спрямування?

